

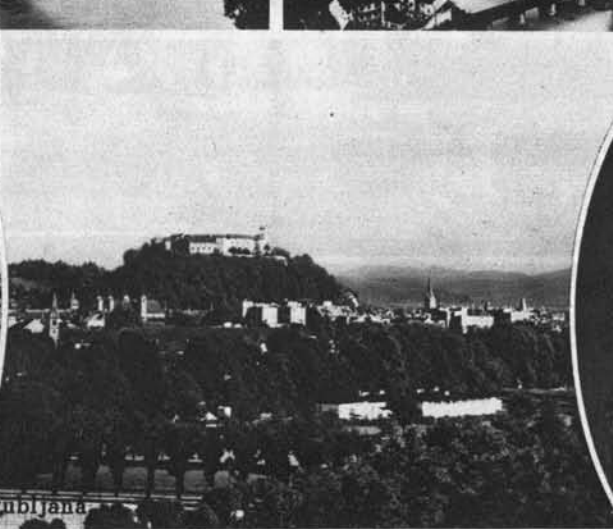
ILUSTRIRANI
SLOVENEČ

TEDENSKA · PRILOGA · SLOVENČA

LETO VII

29. NOVEMBRA 1931

ŠT. 48

BRATJE SLOVENSKE KRVI V ZAPADNI EVROPI,
MATI SLOVENIJA VAS POZDRAVLJA

Naši v

(Dopolni s serij, ki je izšla v

V Franciji imamo dve veliki slovenski izseljeniški ozemlji in sicer eno v severno-vzhodni Franciji (t. j. pokrajina Alzacija-Lorena) med trdnjavo Metz in luksenburško ter belgijsko mejo, drugo je pa na severozapadu v takozvani pokrajini Pas de Calais, okrog mesta Lens. Najvažnejše naselbine so Lievin, Lens, Burnay, Sallaumines, Wingles, Gravelines in Lille, kjer živi okroglo 4700 Slovencev, kakih 400 jih je pa potem še raztresenih po drugih bližnjih krajih. Zaposleni so večinoma kot rudarji v ondutnih premogokopih. Maloštevni so, ki delajo po opekarnah, tovarnah ali na polju.

Prvi so došli sem slovenski rudarji iz Nemčije l. 1922. Slabe gospodarske razmere so jih prisilile, da so si v Francijo šli iskat boljšega kruha, ki so ga pa tudi dobili.

Za njimi so začeli prihajati rudarji iz Trbovelj, Hrastnika, Zagorja itd. Zadnja leta pa so v večjih skupinah prihajali kmetijski možje in fantje ter drugi delavci, dokler ni doseljevanja zaprla svetovna gospodarska kriza, ki jo tudi delavstvo v Franciji dosti močno čuti.

V prvih letih doseljevanja so bile delavske razmere še dosti ugodne. Pri neslabem življenju se je dalo še kaj prihraniti. Zadnja leta

Pogled na Lens, središče naših izseljeniških kolonij v Pas de Calais (severno zapadna Francija).

Na desni: Rudniški društveni dom v Mancieulles (Lorena, med Metzom in Luksenburško). Taki domovi so ognjišče vsega kulturnega življenja rudarjev. Najdesnejša vrata vodijo v slovensko šolo.

Spodaj: Pogled na slovensko gledališko predstavo na prostem v Aumetzu (središče slovenskih naselbin v Loreni), v ozadju je videti ondutno slovensko čitalnico.

Častno sprejem nove zastave Slov. delavskega društva v Aumetzu ob priliki blagoslovitve.

Na levi: Slavnostni sprejem novega jugoslovanskega konzula Božovića (1) v Aumetzu od strani naših izseljencev. Na sliki sta videti še njegov tajnik Milosavljević (2) in župnik Kastelic (3), godbo pa dirigira pevovodja Bišćak.

Na desni: Slovenski izseljeniški misijonar Zupančič s svojim malim avtom, na katerem redno obiskuje izseljeniške naselbine.

Franciji

št. 41. z dne 11. oktobra t. l.)

so se razmere obrnile bolj na slabo, tako da danes ni misliti na kake prihranke. Številnejše družine, kjer dela le oče, se deloma borijo že s težavami.

Versko-moralne prilike niso vzorne. Stara skušnja vseh narodov kaže, da človek na tujem rad popusti od dobrih navad svoje domovine. Vendar je primeroma še veliko dobrih vmes. Številne bratovščine in krščanska društva kažejo njih dobro voljo.

Delavske organizacije so močno razširjene. Le malo preveč razcepljeno je njihovo delovanje, ker primanjkuje voditeljev.

Narodno se starejši dobro držijo, mladina pa se v šoli in na ulici hitro potujčuje, vendar ne tako hitro, kot se je to vršilo v Nemčiji.

Drugo slov. izseljeniško ozemlje je Alzacija-Lorena, o katerem smo obširneje poročali že 11. oktobra t. l.

Tu se nahajajo največje naselbine v krajih Aumetz, Marine, Esch, Andun le Tiche, Dudelange, Rumlange, Longny, Volmerange, Algrange, Brulange, Mont, Prieunes, Mancieulles, Clonange itd., vseh je nad 60, njih središče je v Merlebachu, kjer biva tudi slovenski izseljeniški duhovnik. Vseh naših ljudi bo v teh krajih kakih 3000.

Naši izseljenci se vračajo od slov. službe božje na Marini. Slika nam kaže ulico de la Gare, kjer je nastanjenih zlasti veliko Slovencev, v desni hiši je tudi slovenska šola.

Na levi: Odbor Rožnenske bratovščine v Sallaumines (Pas de Calais), kjer je nad 1000 naših ljudi; Rožnenske bratovščine so med našimi izseljenci jako razširjene.

Spodaj: Slovenska izseljeniška kolonija v Lievinu (severno zapadna Francija), kjer je okroglo 750 naših ljudi.

Običajna delavska stanovanjska hiša s 14 stanovalci v Loreni; stanovanjske razmere v tem delu naših izseljeniških kolonij so po večini prav dobre.

Na levi: Gannard, aumški župnik in dekan, velik prijatelj naših izseljencev v Soreni.

Na desni: Blagoslovitev nove zastave Slov. delavskega društva v Burnayu, kjer je 700 naših ljudi, v sredini je videti našega gen. konzula Spasojevića.

Društvo sv. Barbare v Meerbecku ob svoji 20 letnici (1910-1950); v sredini botra zastave ga. J. Kapič, na levi od nje prvi predsednik J. Zajc, na desno pa prvi duhovni vodja.

Na desni: Jugoslovanski izseljeniški komisar za Nemčijo, B. G. Deželič (na levi) in naš častni konzul W. Paulus (na desni) ob priliki njiju obiska v Essenu.

Skupina nemških duhovnikov, ki blagodejno delujejo med našimi izseljenci v Westfaliji, ob priliki njih obiska v Sloveniji l. 1927.

Zgoraj na levi: Otroci naših westfalskih izseljencev v domovini svojih očetov, slikani so na blejskem otoku.

Grobovi naših sinov in bratov v tujini: skupni grob 340 ponesrečenih rudarjev v Hövelu, med temi leži tudi 32 Slovencev.

Na levi:

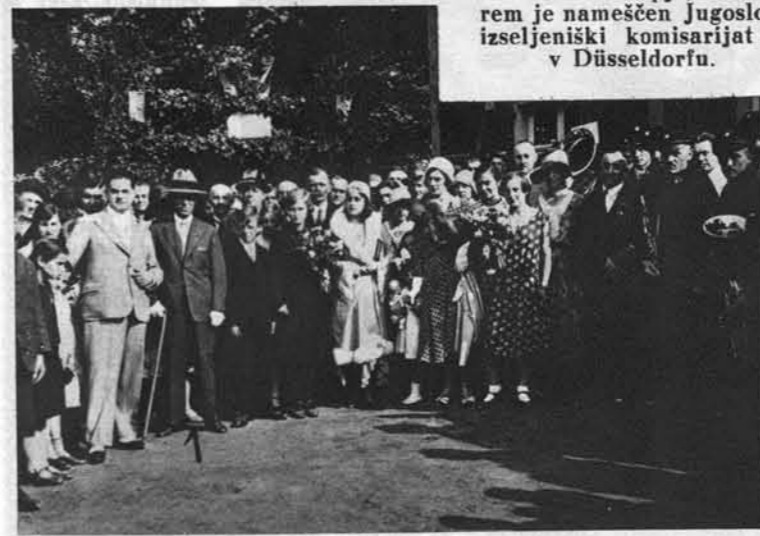
V. Tuhtar, ustanovitelj Zveze slovenskih katoliških društev v Nemčiji.

Na desni:

Tensundern, eden najstarejših in najpožrtvovalnejših prijateljev in dobrotnikov slovenskih izseljencev v Westfaliji.

Westlija, najstarejše zatočišče slov. izseljencev

moči. Jako mnogo je vplivalo tudi to, da ni bilo že od vsega početka poskrbljeno za sistematično slovensko dušno pastirstvo in le neprecenljivi požrtvovalnosti nekaterih nemških duhovnikov, ki so se iz lastne inicijative naučili slovenski, se moramo zahvaliti, da ni še slabše. V zadnjih letih se skuša storiti v tem pogledu marsikaj in skrbeti bi bilo treba, da rešimo v narodnem in v verskem pogledu, kar se še rešiti da. Tudi slovenskih šol ni bilo nikdar, šele zadnje čase skušajo prirejati večerne slovenske šolske tečaje.

Godilo se je našim izseljencem v Westfaliji zaradi vzorne nemške soc. zakonodaje dolgo jako dobro, zaradi česar so še lažje pozabljali na domovino, v zadnjih letih jim pa zaradi hude gospodarske krize v vsej Nemčiji prede jako trda in vlada tudi med njimi velika brezposelnost.

Večina naših Westfalcev je organiziranih v »Zvezi slov. kat. društev sv. Barbare v Nemčiji«, s sedežem v Essenu, ki združuje 46 krajevnih društev, po vojni je pa nastala še liberalna »Zveza jugosl. delavskih podpor. društev«, a komaj dobro polovico toliko članstva kot prva. Obe zvezi skuša družiti »Jugosl. izseljeniški odbor za Nemčijo«, s sedežem v Düsseldorfu (predsednik gener. konzul Markovič).

Nujno bi bilo potrebnih v Nemčiji par agilnih slovenskih duhovnikov in učiteljev, da nam ti tisoč naših bratov in sinov popolnoma ne odmejejo, saj je pri tako malem narodu, kot smo mi Slovenci, škoda prav za vsako našo dušo.

Z Vidovdanske proslave naših izseljencev v Gelsenkirchnu; na sliki je videti tudi gen. konzula Markoviča (1) in vice-konzula Živadinoviča (2)

Zgoraj na desni: Otroci našega slovenskega izseljeniškega šolskega tečaja v Homberg-Hochheide.

Katoliška cerkev v Meerbecku, kjer se že več let opravlja služba božja; ter je okroglo 1500 slov. izseljencev.

Na desni:

Iv. Lindič, predsednik Zveze jugoslovanskih katol. društev v Nemčiji in predsednik Društva sv. Barbare v Moers-Meerbecku.

Na levi:

A. Hegenkötter, duhovni vodja slovenskih katoliških izseljeniških društev v Nemčiji.

Zveza Jugoslovanskih katoliških društev v Nemčiji, zbrana ob priliki proslave 25 letnice Društva sv. Barbare v Hamburgu (1902-1927).

Na levi: Poslopje, v katerem je nameščen Jugoslov. izseljeniški komisariat v Düsseldorfu.

Slovenci v Holandiji

Naselili so se tu največ po vojni, sedaj jih je ca. 3500, v provinci Limburg, ki leži v skrajnem južnozapadnem kotu Holandije. Najvažnejše naselbine so: Eysden, Lutterade (400), Brunssum (600), Eygelshoven (700), Heerleheide (800), Hoensbroek (200), Heerlen (100) itd. Vsi delajo v rudniku, imamo tudi nekaj obrtnikov.

Socialno so holandski Jugoslovani prilično dobro zasigurani, stanovanjske razmere vzorne, fantje pa so po »Gesellenhuisih«.

Gospodarska kriza je občutna, a delavstva ne odpuščajo.

Cvetoče versko življenje med Holandci, zlasti pogosto prejetanje sv. obhajila, kaj ugodna vpliva tudi na naše. Imamo seveda tudi veliko žalostnih slučajev...

Naše organizacije so prav močne. Saj je tri četrtine naših organiziranih v naših katoliških društvih. Vseh 10 društev ima svojo »Zvezo«, ki stoji pod neposrednim vodstvom duhovnega vodje, ki je imenovan od škofa.

Naša mladina se potujčuje, pa manj kot v Nemčiji.

Najnujnejša potreba nam je: še par slovenskih duhovnikov in slovenski učitelji!

Veliko zaslombo najdemo v domačinih-Holandcih.

Jugoslovansko poslanništvo je v Haagu, konzulati pa v Rotterdamu, Amsterdamu in v Heerlenu.

Spodaj na levi: Slov. izseljeniški duhovnik za Holandijo, Drago Oberžan, s sedežem v Heerlenu.

Spodaj na desni: Dekan Nicolaije iz Heerlena, velik prijatelj naših izseljencev v Holandiji.

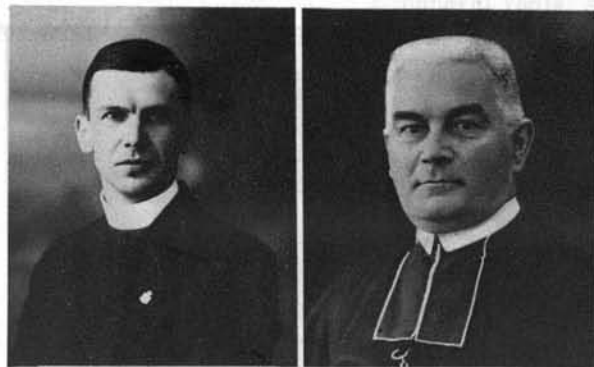

Pogled na delavsko stanovanje v Holandiji, kiso morda najzvarnejša v Evropi.

Na levi: Obednica v »Gesellenhuisu«, kjer obedujejo naši samski izseljenci, podobni so našim prvotnim restavracijam.

Spodaj: Pevska zveza slov. društev sv. Barbare v Holandiji s pevovodjo Kronovškom.

Zgoraj na levi: Nad 700 slov. izseljencev iz Holandije je priromalo v Valkenbury, znamenito holandsko božjo pot, g. Oberžan pridiguje pred lurško votlino.

Na levi: Udeleženci prvega shoda jugoslovanskih katoliških društev v Holandiji l. 1927.

Na desni: Rudar D. Oberžan, urednik »Rafaela«, glasila naših izseljencev v Belgiji, Franciji, Holandiji in Nemčiji. List izhaja mesečno že od novega leta v Heerlenu, izdajajo ga pa slov. izseljeniški duhovniki.

Naši v Belgiji in Luxemburgu

(Glej »Ilustriran Slovenec« št. 43 iz l. 1929)

Razmere v Belgiji so veliko slabše nego v Holandiji. Stanovanja so slabo urejena; socialno skrbstvo nezadostno; moralni nivoje nižek, večasih strahno. Versko življenje zaradi narodnostnega boja med Flamci in Valonci zelo trpi, zlasti še, ker posega tudi duhovništvo precej vauj. In to jako vpliva na tujece, ki so tam naseljeni.

Dočim so organizacije v Holandiji le kulturnega pomena in namena, imamo v Belgiji večinoma podporne organizacije, ki jim je izobrazba še le drugoten namen, razumljivo radi slabih socialnih razmer, ker si morajo delavci sami pomagati!

Vseh slovenskih izseljencev v Belgiji je kakih 8000, ki so zaposleni po večini v provinciah Limbourg in Liege (obe v severovzhodnem kotu države), glavne naselbine so pa Eysden (1000), Zwartberg (500), Waterschei (500), Winterslag (300), Seraing itd. Izseljeniški komisariat je pri poslanstvu v Bruslju, konzulat pa v Lutlichu.

V Luksenburški je bilo le par sto Slovencev, raztresenih po raznih krajih, a še od teh je zaradi gospodarske krize moralo mnogo oditi. Več je pa tam Bošnjakov in Dalmatincev. Glavni naselbini sta Esch in Dudelange.

Spodaj na levi: Izseljeniški delegat pri našem poslanstvu v Bruslju, g. M. Kranjc.

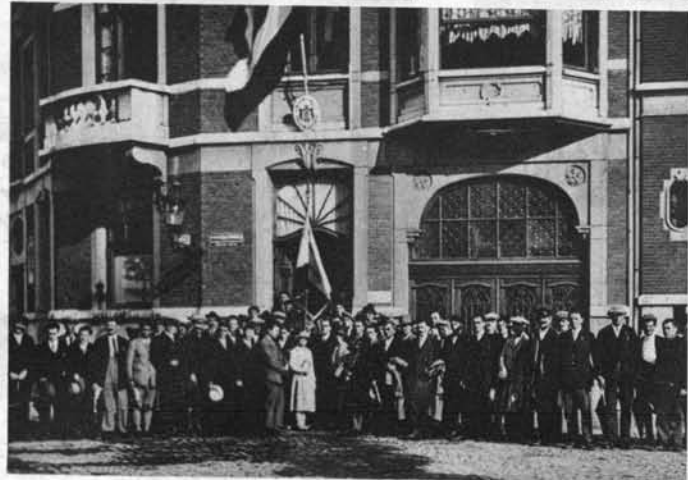
Spodaj na desni: Naš konzul v Lutlichu, g. VI. Vukmirovič.

Bivši jugoslov. poslanik v Bruslju, g. Milojevič X, med našimi rudarji v Eysdenu.

Na desni: Slovenske žene in dekleta kupujejo od mesarja in mlekarja na ulici v Eysdenu.

Spodaj: Skupina naših izseljencev pred našim konzulatom v Lutlichu ob priliki nar. praznika.

Zgoraj na desni: Skupina slov. izseljencev se poslavlja ob priliki odhoda v druge kolonije od slov. duhovnika v Eysdenu, v istem poslopju je tudi sedež društva in knjižnica.

Na levi: Blagoslovitev zastave slov. društva sv. Barbare v Serdingu pri Lutlichu meseca februarja t. l.

Na desni: Skupina slov. izseljencev pred svojo začasno župno cerkvico v Eysdenu.

Vse slike te strani je posnel naš fotograf v Eysdenu, g. Černjak.

Zemljevid slovenskih izseljeniških naselbin v zapadni Evropi (v Franciji, v Nemčiji, v Belgiji, v Luksenburški in v Holandiji)

Opomba: Nekaj jako zanimivih slik k današnji izseljeniški številki smo prejeli še ob zaključku lista in jih objavimo v eni prihodnjih številkih, s čimer bo pregled naših izseljencev v zapadni Evropi zaključen. Prihodnje leto posvetimo eno številko izčrpnemu pregledu naših izseljencev v južni in severni Ameriki.